

DE KOOLPUTTEN KUNSTFORUM

Entr'acte 1

zondag, 24 januari 2021

POEZIEWEEK

gedichtendag 2021

Van elke zee de openheid is hem van haar
de geur van zout bekend. De kleur is hij van haar
gewend: paars en purper, nog wat violet
en lila. Hitte en opeens geen dorst meer. Sterven
zonder erg. Schudt zij de kleuren
uit haar regenboog, heeft hij zijn zintuigen vandoen.
Een blauwdruk van zijn winterwoede
raast door ieder woord. Gaat zijn geheugen
op in rook, van haar
onthoudt hij onvoldoende.

Dit gedicht draagt als titel *Zintuigen* en komt uit de recente bundel *Blijf van mij* van Etienne Colman. Normaliter stond deze nieuwe uitgave vandaag in de kijker, kaderend in de Vlaamse poëzieweek. Doch corona houdt ons reeds enkele maanden letterlijk *gevangen*. Onze deuren zijn potdicht, het licht dat scheen als een baken aan de Durme, gedoofd, en elke verdere week *lockdown* begint zwaarder te wegen. Onze *huidhonger* smeekt om het videochatten, face time en whatsapp eindelijk te kunnen loslaten. Wij snakken allen naar een terugkeer van het *normale leven*, een knuffel, een zoen, een stevige handdruk als begroeting. De euforie over het vaccin heeft ondertussen ook al een deuk gekregen, dus het blijft nog een poos op de tanden bijten, hopen dat het tij keert en wij straks elkaar weer mogen ontmoeten op onze vertrouwde stek van De Koolputten. De champagne ligt al weken gekoeld, wachtend op ons weerzien.

In deze donkere tijden gedomineerd door *anderhalvemeteren*, zonder contact noch aanraking, is de nood hoog om *geraakt* te worden. En poëzie bezit nu eenmaal die kracht om ons te toucheren, te ontroeren, en ons via het woord met elkaar te verbinden.

Etienne Colman is hierbij ons voorbeeld. Het is overduidelijk dat hij *iets* met De Koolputten heeft. Wie zijn beide gedichten over deze site leest, die geprint op glasplaat aan de gevel van de orangerie hangen, snapt direct dat de vroegere loskaai voor hem niet vreemd is. Geboren en getogen op de wijk *Driegoten* vormden de boorden en uiterwaarden van Schelde en Durme niet enkel het speelterrein in zijn jeugd, maar tevens het vertrouwde decor in menig gedicht. Net als Filip De Pillecyn *kneedt hij kastelen uit de lucht en perst hij mist zowaar uit water*. Zo schrijft hij zelf in de gedichtencyclus *Man achter de dijk*, die hij schreef op vraag van het FDP-comité en integraal is verschenen in de *Studies* rond het leven en het werk van de auteur van *Mensen achter de dijk*. Hoe vaak is hij hier niet gepasseerd, voorbij *dit huis van beerschippers en kolenlossers*, zoals hij zelf de plek benoemt in zijn gedicht over de teloorgang van deze waterhoek, *waar de wormen van de weemoed gulzig voort vraten*. (1)

We waren van het witte huis afgeraakt:
de stekel in de hiel van wandelaars.
Het Durmedal verloor zijn monument
van de verpaupering, zijn vuilste plek.

Vanuit het stof stegen de dure woorden
op: een BPA, saneringszone,
ruimtelijk decreet van tegenspraak,
educatief dossier. Uitdagend naakt.

Het huis van beerschippers en kolenlossers
kromp ineem. De schilder met lang haar
had in haar schaduw nog geslapen. Traag

gestorf. De brug. Het water zweeg. De wormen
van de weemoed vraten gulzig voort.
en zo ging ook de waterhoek teloor.

Zijn gedichten onthullen een zekere zweem van mythische symboliek die gevat zit in een wonderlijk spel van dubbele bodems. De *kracht van de witregel* reflecteert een soort heilzaam ideaal van de kritische *ik*, die gebukt gaat onder wat hem als mens, als man, als dichter bepaalt: de kindertijd, de liefde, de natuur, de zoektocht naar de eigen persoonlijkheid, doordrenkt van het voortdurend besef van eigen tekortkomingen, van eigen sterfelijkheid, van verlies. Met metaforen maakt hij de vergankelijkheid, maakt hij de dood tastbaar, merkbaar.

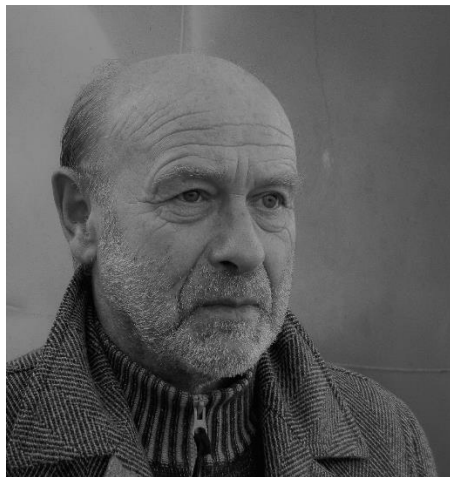
Het lijf van lichtheid los.
Het ademen blauw
de maat bij wie vertrok
van een verkeerd perron.
Voorgoed voorbij wat was
vakkundig weg gekrabd.
Het doek van troost hielp nog.
Het maaigebaar van magere
Hein kwam onverwacht
vermomd als glas of Thaise
teef. Het laatste beeld
werd doodgewoon gespeeld.
Bewaar wat overbleef:
een koperen pot met stof.

“Doek” – uit de bundel: façades

Colmans verzen zijn een culminatiepunt van haarscherpe observatie en prikkelende gedachten, van nauwgezette registratie en doorwroet hersenbezinksel. Zij evoceren intense emoties als schuld, onvrede, bedrog, verdriet, rouw, passie, zelfs dierlijke lust. Zo ook de laatst verschenen bundel die volgens recensent Jos Daelman gespeend is van een *vreemde veerkracht, open en in zichzelf gekeerd tegelijkertijd. Soms zijn ze als een vuistslag midden in je gezicht, maar zonder enige vorm van agressie of natrappen*. Deze bundel verrast de lezer met onverwachte associaties, bevreemdende, soms hallucinante beelden en vluchtige registerwissels. Een terugverlangen naar wat ooit was of is geweest – *vaarwel klinkt als een smerig en versleten woord* (2) – letterlijk of denkbeeldig, staat symbool voor de vervreemding, voor het bijtend cynisme waarmee Etienne Colman zowel de mannelijke als de vrouwelijke megalomanie ontmaskert.

Met zijn poëzie heeft Etienne Colman (° 1950) zich een vaste stek op de literaire scène veroverd. Daarnaast schreef hij twee toneelstukken en werd hij opgenomen in diverse literaire tijdschriften, bloemlezingen en verzamelbundels. Zijn deelname aan verscheidene kunstzinnige projecten in binnen- en buitenland verschaftte hem een renommée die zich vertaalde in *poëzie in het straatbeeld*. Zo ontstond uit het concept *Omnium memoria* een poëzieroute te Hamme als een verheerlijking van het Schelde- en Durmeland, waarin vier gedichten van Colman zijn opgenomen. Zijn werk werd ook vaak bekroond. (3)

Na *Als een schuwe spieder* (1989) en *Lijfbestand* (1997) verscheen in 2013 *Façades*, een bundel over schone schijn en duurzaamheid in relaties, getransponeerd naar het theater als achtergronddecor waar het leven zich in volheid of saaiheid afspeelt. Een jaar later verscheen *Loopgraf*, een uitgave met 52 *kettinggedichten* over WOI, geschreven als een *ballade van dood en vernieling*. In 2017 publiceerde hij bij zijn ondertussen vertrouwde uitgeverij De Vries-Brouwers de bundel *Laos in spreidstand* als resultaat van de vele indrukken die dat land en zijn volk op hem hebben gemaakt. Jaren geleden heeft hij een stuk van zijn hart verloren aan Laos, waar hij geregeld naar toe gaat om er

Engels te onderwijzen. En nu is er *Blijf bij mij – tussen graat en Schub* waarin hij het thema *van de liefde en de onliefde* in zijn typische eigen(zinnige) stijl blootlegt. Als geen ander laveert hij tussen woorden, weegt en keert de keuzes tot het vers als een snijdend mes geslepen is, wikt en wijzigt tot de juiste ritmiek gevonden is. Maar toch blijft de dichter zich terdege bewust dat zelfs de meest poëtische verwoording maar een tijdelijk houvast biedt.

[Link naar videoschets: “ieder dichter liegt zijn eigen waarheid” \(Colman\)](#)

Noten

freddy huylenbroeck

- (1) Uit de bundel: *De Koolputten revisited*, 2017 – pag. 25
- (2) Uit de bundel: *Blijf van mij*, 2020 – pag. 12
- (3) cfr www.nl.wikisage.org/wiki/etienne_colman

